

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»**

Кафедра педагогіки та психології управління соціальними системами імені
акад. І.А. Зязюна

**КОМПЛЕКС НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ДИСЦИПЛІНИ**

**ПЕДАГОГІЧНА МАЙСТЕРНІСТЬ
НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ВИЩОЇ ШКОЛИ**

рівень вищої освіти третій (освітньо-науковий)
перший (бакалаврський) / другий (магістерський) / третій (освітньо-науковий)

галузь знань 01 Освіта/Педагогіка

спеціальність 011 Освітні, педагогічні науки

освітня програма Освітні, педагогічні науки

вид дисципліни вибіркова
(загальна підготовка / професійна підготовка; обов'язкова/вибіркова)

форма навчання очна, заочна

Харків – 2024 рік

Навчально-методичні матеріали лекцій

План лекційних занять

Тема	Кількість годин
Тема №1. Феномен «Педагогічна майстерність»	2
Тема №2.Складові педагогічної майстерності.	2
Тема №3 Елементи педагогічної майстерності.	6
Тема №4 Історико-педагогічні засади в системі виховання педагогічної майстерності.	2
Тема №5. Педагогічна майстерність І.Зязюна	2
Тема №6 Педмайстерність в роботах В.Сухомлинського та А.Макаренка	2
Тема №7 Новаторські ідеї К. Ушинського. Удосконалення педагогічної майстерності за Р.Піоновою.	2
Тема №8. Педагогічні інноваційні технології як засіб підвищення професійної компетенції викладача вищої школи.	2

Тема №1. Феномен «Педагогічна майстерність»

Сутність поняття «педагогічна майстерність». Педагогічна майстерність як сукупність якостей особистості, що забезпечують високий рівень самоорганізації професійної діяльності педагога. Планування та організація своєї діяльності та діяльності здобувачів освіти для досягнення науково-професійних цілей та самовдосконалення. Історія розвитку педагогічної майстерності.

Рекомендована література:

- 1.Золотухіна С. Т., Кін О.М., Ткачова Н.О. Педагогічна майстерність викладача вищої школи : метод. рек. до семінар.-практ. занять з навч. дисципліни для здобувачів освіт. ступеня «Доктор філософії» / С. Т. Золотухіна, О. М. Кін, Н. О.Ткачова ; Харків. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди. –Харків : ХНПУ, 2019. 50 с.
- 2.Стинська В. В. Методика викладання у вищій школі : навч. посіб. Івано–Франківськ, 2022. 180 с.
- 3.Кулик І.В. Педагогіка вищої школи та педагогічна майстерність викладача: методичні рекомендації. Івано-Франківськ: НАІР, 2021. 66 с.
- 4.Дерев'янка Т. В., Звягольська І. М., Полянська В. П. Педагогічна майстерність лектора у вищій школі. Актуальні питання лінгвістики, професійної лінгводидактики, психології і педагогіки вищої школи:

матеріали VIII Міжнародної науково-практичної конференції (22-24 листопада 2023р.). Полтава, 2023. С. 103-106.

5. Закон України №1060 "Про освіту". URL:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1060-12#Text> (дата звернення: 05.05.2024)

6. Закон України №2984 «Про вищу освіту» ". URL:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2984-14#Texthttps> (дата звернення: 06.05.2024)

7. Козак, Я. В. Педагогічна майстерність викладача ЗВО: психолого-педагогічний контекст / Я. В. Козак, І. О. Корнієнко // Наука майбутнього : збірник наукових праць студентів, аспірантів та молодих вчених / гол. ред. В.В. Гоблик. - Мукачево : РВВ МДУ, 2022. Випуск 2(10). -С. 84-89.

10. Ключек Г.Д. Константи Василя Сухомлинського [Текст]: статті / Г.Д.Ключек. URL:<https://www.cuspu.edu.ua/ua/osobysti-storinky-ta-blohy/klochek/3241-konstanty-vasyliya-sukhomlynskoho>. (дата звернення: 26.05.2024)

8. Педагогічна майстерність викладача вищого навчального закладу. URL: <https://studfile.net/preview/9778880/page:4> (дата звернення: 06.07.2024)

9. Teaching as a clinical practice profession: Implications for teacher preparation and state policy. New York: New York Comprehensive Center for Teacher Quality. Baumert, J., Kunter, M., Blum, W., Brunner, M., Voss, T., Jordan, A., Klusmann, U., et al. URL:<https://eric.ed.gov/?id=ED543819> (дата звернення: 20.06.2024)

10. Quality, appropriateness, incentive, and time: A model of instructional effectiveness. Voss, T., Kunter, M., & Baumert, J. веб-сайт. URL: <https://www.semanticscholar.org/paper/Quality>. (дата звернення: 06.07.2024).

Тема №2.Складові педагогічної майстерності.

Духовність викладача. Глибинне знання своєї дисципліни. Знання цілей і завдань навчання. Уміння володіння технологією. Знання, розуміння і володіння методами навчання. Розуміння вибору форм навчання. Мотивація навчання. Артистизм. Режисура.Імпровізація

Рекомендована література:

1.Золотухіна С. Т., Кін О.М., Ткачова Н.О. Педагогічна майстерність викладача вищої школи : метод. рек. до семінар.-практ. занять з навч. дисципліни для здобувачів освіт. ступеня «Доктор філософії» / С. Т. Золотухіна, О. М. Кін, Н. О.Ткачова ; Харків. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди. –Харків : ХНПУ, 2019. 50 с.

2.Стинська В. В. Методика викладання у вищій школі : навч. посіб. Івано–Франківськ, 2022. 180 с.

3.Кулик І.В. Педагогіка вищої школи та педагогічна майстерність викладача: методичні рекомендації. Івано-Франківськ: НАІР, 2021. 66 с.

4. Гура Т.В. Харизматичність як невід’ємна складова лідера-педагога / Серeda А.П. // Україна і світ: гуманітарно-технічна еліта та соціальний прогрес: Матеріали міжнар. наук.-теор. конференції студ. та аспір. 14–15 квітня 2021 року: Харків: НТУ «ХП», 2021. С. 214-217 .
5. Дерев'янку Т. В., Звягольська І. М., Полянська В. П. Педагогічна майстерність лектора у вищій школі. Актуальні питання лінгвістики, професійної лінгводидактики, психології і педагогіки вищої школи: матеріали VIII Міжнародної науково-практичної конференції (22-24 листопада 2023р.). Полтава, 2023. С. 103-106.
6. Козак, Я. В. Педагогічна майстерність викладача ЗВО: психолого-педагогічний контекст / Я. В. Козак, І. О. Корнієнко // Наука майбутнього : збірник наукових праць студентів, аспірантів та молодих вчених / гол. ред. В.В. Гоблик. - Мукачево : РВВ МДУ, 2022. Випуск 2(10). -С. 84-89.
7. Педагогічна майстерність викладача вищого навчального закладу. URL: <https://studfile.net/preview/9778880/page:4>(дата звернення: 06.07.2024)
8. Хома Т. В. Активні методи навчання в педагогіці вищої школи // Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах: зб. пр.наук. / [редкол.: А. В.Сущенко (голов.ред.) та ін.] Запоріжжя: КПУ, 2020. Вип. 69. 196 с. Т.3. С. 149-152.

Тема №3.Елементи педагогічної майстерності.

Педагогічна технологія з застосуванням педагогічної майстерності.
Театральна педагогіка. Теорія рішення винахідницьких рішень

Педагогічна творчість. Педагогічний стиль. Педагогічна культура.

Педагогічно спрямоване спілкування і поведінка

Рекомендована література:

1. Золотухіна С. Т., Кін О.М., Ткачова Н.О. Педагогічна майстерність викладача вищої школи : метод. рек. до семінар.-практ. занять з навч. дисципліни для здобувачів освіт. ступеня «Доктор філософії» / С. Т. Золотухіна, О. М. Кін, Н. О.Ткачова ; Харків. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди. –Харків : ХНПУ, 2019. 50 с.
2. Стинська В. В. Методика викладання у вищій школі : навч. посіб. Івано–Франківськ, 2022. 180 с.
3. Кулик І.В. Педагогіка вищої школи та педагогічна майстерність викладача: методичні рекомендації. Івано-Франківськ: НАІР, 2021. 66 с.
4. Гура Т.В. Харизматичність як невід’ємна складова лідера-педагога / Серeda А.П. // Україна і світ: гуманітарно-технічна еліта та соціальний прогрес: Матеріали міжнар. наук.-теор. конференції студ. та аспір. 14–15 квітня 2021 року: Харків: НТУ «ХП», 2021. С. 214-217 .
5. Дерев'янку Т. В., Звягольська І. М., Полянська В. П. Педагогічна майстерність лектора у вищій школі. Актуальні питання лінгвістики, професійної лінгводидактики, психології і педагогіки вищої школи:

матеріали VIII Міжнародної науково-практичної конференції (22-24 листопада 2023р.). Полтава, 2023. С. 103-106.

6.Козак, Я. В. Педагогічна майстерність викладача ЗВО: психолого-педагогічний контекст / Я. В. Козак, І. О. Корнієнко // Наука майбутнього : збірник наукових праць студентів, аспірантів та молодих вчених / гол. ред. В.В. Гоблик. - Мукачево : РВВ МДУ, 2022. Випуск 2(10). -С. 84-89.

7.Педагогічна майстерність викладача вищого навчального закладу. *URL: https://studfile.net/preview/9778880/page:4(дата звернення: 06.07.2024)*

8.Хома Т. В. Активні методи навчання в педагогіці вищої школи // Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах: зб. пр.наук. / [редкол.: А. В.Сущенко (голов.ред.) та ін.] Запоріжжя: КПУ, 2020. Вип. 69. 196 с. Т.3. С. 149-152.

9.Teaching as a clinical practice profession: Implications for teacher preparation and state policy. New York: New York Comprehensive Center for Teacher Quality. Baumert, J., Kunter, M., Blum, W., Brunner, M., Voss, T., Jordan, A., Klusmann, U., et al. *URL:https://eric.ed.gov/?id=ED543819(дата звернення: 20.06.2024)*

Тема №4 Історико-педагогічні засади в системі виховання педагогічної майстерності.

Значення та роль історико-педагогічних засад.

Рекомендована література:

1. Стинська В. В. Методика викладання у вищій школі : навч. посіб. Івано–Франківськ, 2022. 180 с.

3.Кулик І.В. Педагогіка вищої школи та педагогічна майстерність викладача: методичні рекомендації. Івано-Франківськ: НАІР, 2021. 66 с.

4.Дерев'янка Т. В., Звягольська І. М., Полянська В. П. Педагогічна майстерність лектора у вищій школі. Актуальні питання лінгвістики, професійної лінгводидактики, психології і педагогіки вищої школи: матеріали VIII Міжнародної науково-практичної конференції (22-24 листопада 2023р.). Полтава, 2023. С. 103-106.

5.Історико-педагогічний альманах. Випуск 3. Реалізація педагогічних ідей К.Д. Ушинського в освіті сьогодення: збірн. наук. праць молодих дослідн. / за ред. О.Є. Антонової, В.В. Павленко. *URL:http://eprints.zu.edu.ua/20366.(дата звернення: 06.06.2024).*

6.Козак, Я. В. Педагогічна майстерність викладача ЗВО: психолого-педагогічний контекст / Я. В. Козак, І. О. Корнієнко // Наука майбутнього : збірник наукових праць студентів, аспірантів та молодих вчених / гол. ред. В.В. Гоблик. - Мукачево : РВВ МДУ, 2022. Випуск 2(10). -С. 84-89.

7..Клочек Г.Д. Константи Василя Сухомлинського [Текст]: статті / Г.Д.Клочек. *URL:https://www.cuspu.edu.ua/ua/osobysti-storinky-ta-*

blohy/klochek/3241-konstanty-vasyliia-sukhomlynskoho. (дата звернення: 26.05.2024)

8.Педагогічна майстерність викладача вищого навчального закладу. URL: <https://studfile.net/preview/9778880/page:4>(дата звернення: 06.07.2024)

Тема №5. Педагогічна майстерність І.Зязюна

Педагогіка добра в роботах І.А.Зязюна.

Рекомендована література:

1. Стинська В. В. Методика викладання у вищій школі : навч. посіб. Івано–Франківськ, 2022. 180 с.
- 3.Кулик І.В. Педагогіка вищої школи та педагогічна майстерність викладача: методичні рекомендації. Івано-Франківськ: НАІР, 2021. 66 с.
- 4.Дерев'янку Т. В., Звягольська І. М., Полянська В. П. Педагогічна майстерність лектора у вищій школі. Актуальні питання лінгвістики, професійної лінгводидактики, психології і педагогіки вищої школи: матеріали VIII Міжнародної науково-практичної конференції (22-24 листопада 2023р.). Полтава, 2023. С. 103-106.
- 5.Козак, Я. В. Педагогічна майстерність викладача ЗВО: психолого-педагогічний контекст / Я. В. Козак, І. О. Корнієнко // Наука майбутнього : збірник наукових праць студентів, аспірантів та молодих вчених / гол. ред. В.В. Гоблик. - Мукачево : РВВ МДУ, 2022. Випуск 2(10). -С. 84-89.
- 6.Педагогічна майстерність викладача вищого навчального закладу. URL: <https://studfile.net/preview/9778880/page:4>(дата звернення: 06.07.2024)

Тема №6 Педмайстерність в роботах В.Сухомлинського та А.Макаренка

Новаторські ідеї виховання педагога В.Сухомлинського та педагога А.Макаренка

Рекомендована література:

- 1.Стинська В. В. Методика викладання у вищій школі : навч. посіб. Івано–Франківськ, 2022. 180 с.
- 2.Кулик І.В. Педагогіка вищої школи та педагогічна майстерність викладача: методичні рекомендації. Івано-Франківськ: НАІР, 2021. 66 с.
- 3.Дерев'янку Т. В., Звягольська І. М., Полянська В. П. Педагогічна майстерність лектора у вищій школі. Актуальні питання лінгвістики, професійної лінгводидактики, психології і педагогіки вищої школи: матеріали VIII Міжнародної науково-практичної конференції (22-24 листопада 2023р.). Полтава, 2023. С. 103-106.
- 4.Історико-педагогічний альманах. Випуск 3. Реалізація педагогічних ідей К.Д. Ушинського в освіті сьогодення: збірн. наук. праць молодих дослідн. /

за ред. О.Є. Антонової, В.В. Павленко. URL:<http://eprints.zu.edu.ua/20366>.
(дата звернення: 06.06.2024).

5.Козак, Я. В. Педагогічна майстерність викладача ЗВО: психолого-педагогічний контекст / Я. В. Козак, І. О. Корнієнко // Наука майбутнього : збірник наукових праць студентів, аспірантів та молодих вчених / гол. ред. В.В. Гоблик. - Мукачево : РВВ МДУ, 2022. Випуск 2(10). -С. 84-89.

6.Клочек Г.Д. Константи Василя Сухомлинського [Текст]: статті / Г.Д.Клочек. URL:<https://www.cuspu.edu.ua/ua/osobysti-storinky-tablohy/klochek/3241-konstanty-vasyliya-sukhomlynskooho>. (дата звернення: 26.05.2024)

7.Педагогічна майстерність викладача вищого навчального закладу. URL:<https://studfile.net/preview/9778880/page:4>(дата звернення: 06.07.2024)

8.Хома Т. В. Активні методи навчання в педагогіці вищої школи // Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах: зб. пр.наук. / [редкол.: А. В.Сущенко (голов.ред.) та ін.] Запоріжжя: КПУ, 2020. Вип. 69. 196 с. Т.3. С. 149-152.

Тема №7 Новаторські ідеї К. Ушинського. Удосконалення педагогічної майстерності за Р. Піоновою.

Професіоналізм. Педагогічна майстерність. Педагогічне новаторство

Рекомендована література

1. Стинська В. В. Методика викладання у вищій школі : навч. посіб. Івано–Франківськ, 2022. 180 с.
- 2.Кулик І.В. Педагогіка вищої школи та педагогічна майстерність викладача: методичні рекомендації. Івано-Франківськ: НАІР, 2021. 66 с.
- 3.Дерев'янку Т. В., Звягольська І. М., Полянська В. П. Педагогічна майстерність лектора у вищій школі. Актуальні питання лінгвістики, професійної лінгводидактики, психології і педагогіки вищої школи: матеріали VIII Міжнародної науково-практичної конференції (22-24 листопада 2023р.). Полтава, 2023. С. 103-106.
- 4.Історико-педагогічний альманах. Випуск 3. Реалізація педагогічних ідей К.Д. Ушинського в освіті сьогодення: збірн. наук. праць молодих дослідн. / за ред. О.Є. Антонової, В.В. Павленко. URL:<http://eprints.zu.edu.ua/20366>. (дата звернення: 06.06.2024).
- 5.Козак, Я. В. Педагогічна майстерність викладача ЗВО: психолого-педагогічний контекст / Я. В. Козак, І. О. Корнієнко // Наука майбутнього : збірник наукових праць студентів, аспірантів та молодих вчених / гол. ред. В.В. Гоблик. - Мукачево : РВВ МДУ, 2022. Випуск 2(10). -С. 84-89.
- 6.Педагогічна майстерність викладача вищого навчального закладу. URL:<https://studfile.net/preview/9778880/page:4>(дата звернення: 06.07.2024)
- 7.Хома Т. В. Активні методи навчання в педагогіці вищої школи // Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах: зб.

пр.наук. / [редкол.: А. В.Сущенко (голов.ред.) та ін.] Запоріжжя: КПУ, 2020. Вип. 69. 196 с. Т.3. С. 149-152.

Тема №8. Педагогічні інноваційні технології як засіб підвищення професійної компетенції викладача вищої школи.

Удосконалення педагогічної майстерності викладача вищого навчального закладу на принципах В. Гриньової. Комплексність. Індивідуалізація. Самовдосконалення. Дотримання професійної культури. Концентричність. Активність. Цілісність. Єдність особистісного і дійового. Перспективність.

Рекомендована література

- 1.Золотухіна С. Т., Кін О.М., Ткачова Н.О. Педагогічна майстерність викладача вищої школи : метод. рек. до семінар.-практ. занять з навч. дисципліни для здобувачів освіт. ступеня «Доктор філософії» / С. Т. Золотухіна, О. М. Кін, Н. О.Ткачова ; Харків. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди. –Харків : ХНПУ, 2019. 50 с.
- 2.Стинська В. В. Методика викладання у вищій школі : навч. посіб. Івано–Франківськ, 2022. 180 с.
- 3.Кулик І.В. Педагогіка вищої школи та педагогічна майстерність викладача: методичні рекомендації. Івано-Франківськ: НАІР, 2021. 66 с.
- 4.Дерев'янка Т. В., Звягольська І. М., Полянська В. П. Педагогічна майстерність лектора у вищій школі. Актуальні питання лінгвістики, професійної лінгводидактики, психології і педагогіки вищої школи: матеріали VIII Міжнародної науково-практичної конференції (22-24 листопада 2023р.). Полтава, 2023. С. 103-106.
- 5.Козак, Я. В. Педагогічна майстерність викладача ЗВО: психолого-педагогічний контекст / Я. В. Козак, І. О. Корнієнко // Наука майбутнього : збірник наукових праць студентів, аспірантів та молодих вчених / гол. ред. В.В. Гоблик. - Мукачево : РВВ МДУ, 2022. Випуск 2(10). -С. 84-89.
- 6.Педагогічна майстерність викладача вищого навчального закладу. *URL: <https://studfile.net/preview/9778880/page:4>(дата звернення: 06.07.2024)*
- 7.Хома Т. В. Активні методи навчання в педагогіці вищої школи // Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах: зб. пр.наук. / [редкол.: А. В.Сущенко (голов.ред.) та ін.] Запоріжжя: КПУ, 2020. Вип. 69. 196 с. Т.3. С. 149-152.

Методичні матеріали, що забезпечують самостійну роботу аспірантів

Самостійна робота аспірантів (СР) займає провідне місце у системі сучасної вищої освіти. З усіх видів навчальної діяльності СР значною мірою забезпечує формування самостійності як провідної риси особистості аспіранта.

Самостійна робота завершує завдання усіх інших видів навчальної діяльності. Адже знання, що не стали об'єктом власної діяльності, не можуть вважатися дійсним надбанням людини. Тому СРС має навчальне, особисте та суспільне значення.

Навчальна діяльність характеризується суб'єктністю, активністю, предметністю, цілеспрямованістю, наявністю структури та змісту.

Особливими ознаками самостійної навчальної діяльності є такі:

- зміни самого суб'єкта;
- залежність від рівня розвитку аспіранта та опора на досягнутий рівень розвитку;
- засвоєння загальних способів дій та наукових понять;
- передування загальних засобів дій вирішенню завдань;
- залежність змін психічних властивостей та поведінки тих, хто навчається, від результатів їх власних дій.

Виконання самостійної роботи передбачає:

1. Опрацювання навчальної літератури за допомогою бібліотеки університету, мережі Інтернет.
2. Вивчення навчального матеріалу, який дається для самостійної роботи.
3. Засвоєння знань, видів та способів діяльності в конкретній предметній галузі.
4. Самоперевірка засвоєних знань за допомогою представлених питань.

За необхідності можна отримати індивідуальну консультацію викладача щодо виконання самостійної роботи. Для цього на кафедрі кожного семестру розробляється графік консультацій викладачів.

Завдання самостійної роботи:

1. Зробіть аналіз основних положень про підвищення кваліфікації в Законі «Про вищу освіту» та в Законі «Про освіту».
2. Визначіть принципи, які відповідають педагогічній майстерності науково-педагогічного працівника вищої школи
3. Опишіть діяльність 2 відомих педагогів-викладачів- майстрів своєї справи, що акцентують увагу на складових педагогічної майстерності.
4. Підготуйте по одному прикладу відомих вчених за моделями педагогічної майстерності М. Талена.
5. Розробіть ситуаційну задачу з застосуванням елемента педагогічної майстерності - театральної педагогіки.
6. Розробіть методичку на тему: Застосування теорії вирішення винахідницьких рішень під час викладання дисципліни за вашим профілем підготовки.
7. Наведіть 2 приклади застосування педагогічного стилю викладачами у вищій школі.
8. Підготуйте презентацію на тему «Елементи педагогічної майстерності: педагогічна творчість, педагогічний стиль, педагогічна культура».
9. Запропонуйте впровадження в освітній процес елементів педагогічної творчості під час викладання дисципліни за вашим профілем.
10. Опишіть одну історичну особистість, яка внесла суттєвий вклад в розвиток педагогічної майстерності
11. Напишіть тезаруси на тему: Формування духовної культури особистості засобами благодатного слова (гомілетики)
12. Опрацюйте видання А.Макаренка «Педагогічна поема» та наведіть 2 приклади виховання А.Макаренком вихованців Куряжа: відношення до праці та особистісних якостей вихованців.
13. Опрацюйте навчальне видання «Історико-педагогічний альманах. Реалізація педагогічних ідей К.Д. Ушинського в освіті сьогодення». Опишіть педагогічне новаторство К.Ушинського.

14. Запропонуйте 2 педагогічні інноваційні технології для підвищення вашої компетенції як викладача закладу вищої освіти

Виконання завдань буде оцінюватися за критеріями: обґрунтованості, аргументованості, повноти відповідей на завдання, правильності, самостійності виконання.

Самостійна робота по кожній темі також включає: опрацювання та аналіз лекційного матеріалу та підготовку до практичних занять.

Література для самопідготовки:

Основна література

- 1.Золотухіна С. Т., Кін О.М., Ткачова Н.О. Педагогічна майстерність викладача вищої школи : метод. рек. до семінар.-практ. занять з навч. дисципліни для здобувачів освіт. ступеня «Доктор філософії» / С. Т. Золотухіна, О. М. Кін, Н. О.Ткачова ; Харків. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди. –Харків : ХНПУ, 2019. 50 с.
- 2.Стинська В. В. Методика викладання у вищій школі : навч. посіб. Івано–Франківськ, 2022. 180 с.
- 3.Кулик І.В. Педагогіка вищої школи та педагогічна майстерність викладача: методичні рекомендації. Івано-Франківськ: НАІР, 2021. 66 с.
4. Гура Т.В. Харизматичність як невід’ємна складова лідера-педагога / Середя А.П. // Україна і світ: гуманітарно-технічна еліта та соціальний прогрес: Матеріали міжнар. наук.-теор. конференції студ. та аспір. 14–15 квітня 2021 року: Харків: НТУ «ХПІ», 2021. С. 214-217 .

Додаткова література

- 5.Дерев'янюк Т. В., Звягольська І. М., Полянська В. П. Педагогічна майстерність лектора у вищій школі. Актуальні питання лінгвістики, професійної лінгводидактики, психології і педагогіки вищої школи: матеріали VIII Міжнародної науково-практичної конференції (22-24 листопада 2023р.). Полтава, 2023. С. 103-106.
- 6.Закон України №1060 "Про освіту".*URL:*
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1060-12#Text> (дата звернення: 05.05.2024)
- 7.Закон України №2984 «Про вищу освіту» ".*URL:*
*<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2984-14#Text>**https* (дата звернення: 06.05.2024)

- 8.Історико-педагогічний альманах. Випуск 3. Реалізація педагогічних ідей К.Д. Ушинського в освіті сьогодення: збірн. наук. праць молодих дослідн. / за ред. О.Є. Антонової, В.В. Павленко. URL:<http://eprints.zu.edu.ua/20366>. (дата звернення: 06.06.2024).
- 9.Козак, Я. В. Педагогічна майстерність викладача ЗВО: психолого-педагогічний контекст / Я. В. Козак, І. О. Корнієнко // Наука майбутнього : збірник наукових праць студентів, аспірантів та молодих вчених / гол. ред. В.В. Гоблик. - Мукачево : РВВ МДУ, 2022. Випуск 2(10). -С. 84-89.
- 10.Клочек Г.Д. Константи Василя Сухомлинського [Текст]: статті / Г.Д.Клочек. URL:<https://www.cuspu.edu.ua/ua/osobysti-storinky-tablohy/klochek/3241-konstanty-vasyliya-sukhomlynskoho>. (дата звернення: 26.05.2024)
- 11.Педагогічна майстерність викладача вищого навчального закладу. URL:<https://studfile.net/preview/9778880/page:4>(дата звернення: 06.07.2024)
- 12.Хома Т. В. Активні методи навчання в педагогіці вищої школи // Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах: зб. пр.наук. / [редкол.: А. В.Сущенко (голов.ред.) та ін.] Запоріжжя: КПУ, 2020. Вип. 69. 196 с. Т.3. С. 149-152.
13. Teaching as a clinical practice profession: Implications for teacher preparation and state policy. New York: New York Comprehensive Center for Teacher Quality. Baumert, J., Kunter, M., Blum, W., Brunner, M., Voss, T., Jordan, A., Klusmann, U., et al. URL:<https://eric.ed.gov/?id=ED543819>(дата звернення: 20.06.2024)
14. Quality, appropriateness, incentive, and time: A model of instructional effectiveness. Voss, T., Kunter, M., & Baumert, J. веб-сайт. URL:<https://www.semanticscholar.org/paper/Quality>. (дата звернення: 06.07.2024).

Методичні рекомендації/навчально-методичні матеріали до проведення практичних занять

План практичних занять

Тема	Кількість годин
Тема №1 Педмайстерність як найвищий рівень самоорганізації професійної діяльності педагога.	2
Тема №2. Застосування складових педмайстерності в майбутній професійній діяльності.	2
Тема №3 Розв'язання ситуаційних задач з	2

застосуванням елементів педагогічної майстерності.	
Тема №4 Педагогічна культура як необхідний компонент поведінки педагога - майстра своєї справи	2
Тема №5 Розв'язання ситуаційних задач з застосуванням елементів педагогічної майстерності	2
Тема №6 Опанування сучасними педагогічними технологіями виховного характеру.	2
Тема №7. Елементи педагогічної майстерності І.Зязюна	2
Тема №8 Застосування виховної концепції В.Сухомлинського педагогіці та виховних ідей А.Макаренка.	2
Тема №9 Методика етичного виховання К.Ушинського. Визначення особистістих рис викладача вищої школи за Р.Піоновою	2
Тема №10 Педагогічні інноваційні технології Підсумкове заняття	2

Зміст та практичні завдання до занять

Тема №1 Педмайстерність як найвищий рівень самоорганізації професійної діяльності педагога.

Дослідження рівня сформованості у аспірантів рівня педагогічної майстерності.

Практичне завдання: провести та проаналізувати тест на визначення сформованості гуманістичних педагогічних цінностей

Тема №2. Застосування складових педмайстерності в майбутній професійній діяльності.

Сучасні емпіричні дослідження педмайстерності науково-педагогічних працівників вищої школи. Типологія педагогічних позицій М.Талена.

Практичне завдання: розкрити сучасні емпіричні дослідження педмайстерності науково-педагогічних працівників вищої школи.

Тема №3 Розв'язання ситуаційних задач з застосуванням елементів педагогічної майстерності.

Театральна педагогіка. Теорія рішення винахідницьких рішень.

Практичне завдання: провести тест «Який ваш творчий потенціал?»
Проаналізувати його результати.

Тема №4 Педагогічна культура як необхідний компонент поведінки педагога
- майстра своєї справи

Практичне завдання: провести тест на ваш рівень комунікативності та спілкування. Проаналізувати його, зробити висновки.

Тема №5 Розв'язання ситуаційних задач з застосуванням елементів педагогічної майстерності- педагогічно спрямоване спілкування і поведінка

Практичне завдання: підберіть ситуаційну задачу з застосуванням елемента педагогічної майстерності - педагогічно спрямоване спілкування і поведінка.

Тема №6 Опанування сучасними педагогічними технологіями виховного характеру.

Практичне завдання: навести 2 приклади використання у закладах вищої освіти сучасних педагогічних технологій виховного характеру

Тема №7. Елементи педагогічної майстерності І.Зязюна

Педагогіка добра.

Практичне завдання: опрацюйте навчальний посібник «Краса педагогічної дії» (автори:Зязюн І.А., Сагач Г.М).

Тема №8 Застосування виховної концепції В.Сухомлинського педагогіці та виховних ідей А.Макаренка.

Відношення до праці та особистісних якостей вихованців в педагогіці.

Практичне завдання: опрацювати навчальне видання Г.Д. Клочек «Константи Василя Сухомлинського» та підготувати тезауруси на основі 3 статей на тему: Три основні загальнолюдські цінності особистості педагога: Любов, Добро, Краса.

Тема №9 Методика етичного виховання К.Ушинського. Визначення особистісних рис викладача вищої школи за Р.Піоновою

Відмова від педагогіки «страху», підтримання дисципліни шляхом нагород та покарань, виховання в атмосфері гуманності та ціле покладання. Визначення особистісних рис викладача вищої школи за Р.Піоновою.

Практичне завдання: розкрити особистісні риси викладача вищої школи за Р. Піоновою. Опишіть педагогічне новаторство К.Ушинського

Тема №10 Педагогічні інноваційні технології

Розвиток педагогічної майстерності на основі принципів В.Гриньової.
Підсумкове заняття.

Практичне завдання: проведіть методику «12 тварин» (Б.К.Пашнева).
Охарактеризуйте свої індивідуальні типологічні риси особистості. Зробіть
висновки. Наведіть приклади використання принципів В.Гриньової.

Рекомендовані джерела:

Основна література

- 1.Золотухіна С. Т., Кін О.М., Ткачова Н.О. Педагогічна майстерність викладача вищої школи : метод. рек. до семінар.-практ. занять з навч. дисципліни для здобувачів освіт. ступеня «Доктор філософії» / С. Т. Золотухіна, О. М. Кін, Н. О.Ткачова ; Харків. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди. –Харків : ХНПУ, 2019. 50 с.
- 2.Стинська В. В. Методика викладання у вищій школі : навч. посіб. Івано–Франківськ, 2022. 180 с.
- 3.Кулик І.В. Педагогіка вищої школи та педагогічна майстерність викладача: методичні рекомендації. Івано-Франківськ: НАІР, 2021. 66 с.
4. Гура Т.В. Харизматичність як невід’ємна складова лідера-педагога / Серeda А.П. // Україна і світ: гуманітарно-технічна еліта та соціальний прогрес: Матеріали міжнар. наук.-теор. конференції студ. та аспір. 14–15 квітня 2021 року: Харків: НТУ «ХП», 2021. С. 214-217 .

Додаткова література

- 5.Дерев'янку Т. В., Звягольська І. М., Полянська В. П. Педагогічна майстерність лектора у вищій школі. Актуальні питання лінгвістики, професійної лінгводидактики, психології і педагогіки вищої школи: матеріали VIII Міжнародної науково-практичної конференції (22-24 листопада 2023р.). Полтава, 2023. С. 103-106.
- 6.Закон України №1060 "Про освіту".URL:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1060-12#Text> (дата звернення: 05.05.2024)
- 7.Закон України №2984 «Про вищу освіту» ".URL:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2984-14#Text> (дата звернення: 06.05.2024)
- 8.Історико-педагогічний альманах. Випуск 3. Реалізація педагогічних ідей К.Д. Ушинського в освіті сьогодення: збірн. наук. праць молодих дослідн. / за ред. О.Є. Антонової, В.В. Павленко. URL:<http://eprints.zu.edu.ua/20366>. (дата звернення: 06.06.2024).
- 9.Козак, Я. В. Педагогічна майстерність викладача ЗВО: психолого-педагогічний контекст / Я. В. Козак, І. О. Корнієнко // Наука майбутнього :

- збірник наукових праць студентів, аспірантів та молодих вчених / гол. ред. В.В. Гоблик. - Мукачево : РВВ МДУ, 2022. Випуск 2(10). -С. 84-89.
- 10.Клочек Г.Д. Константи Василя Сухомлинського [Текст]: статті / Г.Д.Клочек. URL:<https://www.cuspu.edu.ua/ua/osobyisti-storinky-tablohy/klochek/3241-konstanty-vasyliia-sukhomlynskoho>. (дата звернення: 26.05.2024)
- 11.Педагогічна майстерність викладача вищого навчального закладу. URL:<https://studfile.net/preview/9778880/page:4>(дата звернення: 06.07.2024)
- 15.Хома Т. В. Активні методи навчання в педагогіці вищої школи // Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах: зб. пр.наук. / [редкол.: А. В.Сущенко (голов.ред.) та ін.] Запоріжжя: КПУ, 2020. Вип. 69. 196 с. Т.3. С. 149-152.
16. Teaching as a clinical practice profession: Implications for teacher preparation and state policy. New York: New York Comprehensive Center for Teacher Quality. Baumert, J., Kunter, M., Blum, W., Brunner, M., Voss, T., Jordan, A., Klusmann, U., et al. URL:<https://eric.ed.gov/?id=ED543819>(дата звернення: 20.06.2024)
17. Quality, appropriateness, incentive, and time: A model of instructional effectiveness. Voss, T., Kunter, M., & Baumert, J. веб-сайт. URL:<https://www.semanticscholar.org/paper/Quality>. (дата звернення: 06.07.2024).

Навчально-методичні матеріали для поточного й підсумкового контролю

Організація процедури оцінювання

Підсумкова оцінка по дисципліні вираховується як сума балів поточного та підсумкового контролю.

Поточний контроль включає оцінювання:

- активності під час аудиторних занять
- виконання завдань самостійної роботи
- виконання практичних завдань

Підсумковий контроль проводиться у формі екзамену, який передбачає усну відповідь по екзаменаційному білету. Екзаменаційний білет включає два теоретичні питання та одне практичне завдання. Вибір номеру екзаменаційного білету та номеру практичного завдання здійснюється випадковим чином (спочатку обирається білет, в якому зазначено два теоретичні питання, потім обирається номер практичного завдання). Після отримання білету та практичного завдання, аспіранти мають можливість підготуватись до відповіді протягом 20 хвилин. Після вислуховування всіх відповідей аспірантів оголошуються оцінки за екзамен та підсумкова оцінка по дисципліні. Підсумкова оцінка вносяться у Відомість обліку успішності. Відомість передається в аспірантуру у день проведення екзамену.

Зразок екзаменаційного білету

**НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
“ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ”**

Кафедра: педагогіки і психології управління соціальними системами ім. акад.
І.А. Зязюна

Спеціальність 011 – «Освітні, педагогічні науки»

Освітня програма Освітні, педагогічні науки

Навчальна дисципліна педагогічна майстерність

науково-педагогічних працівників вищої школи

Семестр III

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ №

1. Охарактеризуйте поняття «педагогічна майстерність».
2. Опишіть педагогічні інноваційні технології як засіб підвищення професійної компетентності науково-педагогічного працівника вищої школи.
3. Розгляньте запропоновану ситуацію та прокоментуйте її вирішення з позиції педагогічної майстерності.

Здобувач, який не погоджується з оцінкою, отриманою під час підсумкового контролю, має право звернутися до апеляційної комісії у день оголошення результатів оцінювання. Апеляція має бути розглянута на засіданні апеляційної комісії не пізніше наступного дня після її подання. Здобувач, який подав апеляцію, має право бути присутнім при розгляді своєї заяви. Апеляційна комісія створюється розпорядженням директора інституту.

Докладно процес апеляції описаний у Положенні про організацію освітнього процесу в Національному технічному університеті «Харківський політехнічний інститут» (https://blogs.kpi.kharkov.ua/v2/nv/wp-content/uploads/sites/43/2024/01/Polozhennya_pro_organizatsiyu_osvitnogo_protseesu_29_11_2023.pdf)

Підсумкова оцінка по дисципліні розраховується як сума балів:

Види діяльності	Бали
Тема 1	
Аудиторна робота: активність на заняттях, у процесі бесід, дискусій, обговорення практично-орієнтованих питань з актуальності та важливості педагогічної майстерності.	1
Практичне заняття: активність під час проведення тесту на визначення сформованості гуманістичних педагогічних цінностей	3
Самостійна робота: аналіз основних положень про підвищення кваліфікації в Законі «Про вищу освіту» та в Законі «Про освіту»; визначення принципів, які відповідають педагогічній майстерності науково-педагогічного працівника вищої школи	4
Всього	8
Тема 2	
Аудиторна робота: активність на заняттях, у процесі бесід, дискусій, обговорення практично-орієнтованих питань педагогічні позиції по М.Талену	1

«Сократ»; «Керівник групової дискусії»; «Майстер»; «Генерал»; «Менеджер»; «Тренер»; «Гід».	
Практичне заняття: розкриття сучасних емпіричних досліджень педмайстерності науково-педагогічних працівників вищої школи.	3
Самостійна робота: - описати діяльність 2 відомих педагогів-викладачів- майстрів своєї справи, що акцентують увагу на складових педагогічної майстерності - підготувати по 1 прикладу відомих вчених за моделями педагогічної майстерності М. Талена	4
Всього:	8
Тема 3	
Аудиторна робота: активність на заняттях, у процесі бесід, дискусій, обговорення практично-орієнтованих питань	3
Практичне заняття: -провести тест «Який ваш творчий потенціал?» Проаналізувати його результати. -провести тест на ваш рівень комунікативності та спілкування. Проаналізувати його, зробити висновки - підберіть ситуаційну задачу з застосуванням елемента педагогічної майстерності - педагогічно спрямоване спілкування і поведінка.	9
Самостійна робота: -підібрати ситуаційну задачу з застосуванням елемента педагогічної майстерності - театральної педагогіки; - розробити методичку на тему: Застосування теорії вирішення винахідницьких рішень під час викладання дисципліни за вашим профілем підготовки. - навести 2 приклади застосування педагогічного стилю викладачами у вищій школі; -підготувати презентацію на тему «Елементи педагогічної майстерності: педагогічна творчість, педагогічний стиль, педагогічна культура», - запропонувати впровадження в освітній процес елементів педагогічної творчості під час викладання дисципліни за вашим профілем	12
Всього:	24
Тема 4	
Аудиторна робота: активність на заняттях, у процесі бесід	1
Практичне заняття: навести 2 приклади використання у закладах вищої освіти сучасних педагогічних технологій виховного характеру	3
Самостійна робота: опишіть одну історичну особистість, яка внесла суттєвий вклад в розвиток педагогічної майстерності	4
Всього:	8
Тема 5	
Аудиторна робота: активність на заняттях, у процесі бесід	1
Практичне заняття: опрацюйте навчальний посібник «Краса педагогічної дії» (автори:Зязюн І.А., Сагач Г.М).	3
Самостійна робота: напишіть тезаури на тему: Формування духовної культури особистості засобами благодатного слова (гомілетики)	4
Всього:	8
Тема 6	
Аудиторна робота: активність на заняттях, у процесі бесід	1
Практичне заняття: опрацювати навчальне видання Г.Д. Клочек «Константи Василя Сухомлинського» та підготувати тезаури на основі 3 статей на тему: Три основні загальнолюдські цінності особистості педагога: Любов, Добро, Краса.	3
Самостійна робота: опрацюйте видання А.Макаренка «Педагогічна поема» та наведіть 2 приклади виховання А.Макаренком вихованців Куряжа: відношення до праці та особистісних якостей вихованців	4
Всього:	8
Тема 7	

Аудиторна робота: активність на заняттях, у процесі бесід, дискусій	1
Практичне заняття: розкрити особистісні риси викладача вищої школи за Р. Піоновою.	3
Самостійна робота: опрацювати навчальне видання «Історико-педагогічний альманах. Реалізація педагогічних ідей К.Д. Ушинського в освіті сьогодення». Опишіть педагогічне новаторство К.Ушинського.	4
Всього:	8
Тема 8	
Аудиторна робота: активність на заняттях, у процесі бесід, дискусій	1
Практичне заняття: проведіть методику «12 тварин» (Б.К.Пашнєва). Охарактеризуйте свої індивідуальні типологічні риси особистості. Зробіть висновки.	3
Самостійна робота: запропонуйте 2 педагогічні інноваційні технології для підвищення вашої компетенції як викладача закладу вищої освіти	4
Всього:	8
Підсумковий контроль: Екзамен	20
Всього	100

Докладний зміст завдань самостійної роботи та практичних завдань на заняттях наведено у розділах «Методичні матеріали, що забезпечують самостійну роботу аспіранта» та «Методичні рекомендації/навчально-методичні матеріали до проведення практичних занять».

Виконання завдань під час практичних занять та самостійної роботи **оцінюється за критеріями:** обґрунтованості, аргументованості, повноти відповідей на завдання, правильності, самостійності виконання. У випадку відсутності аспіранта на практичному занятті за поважних причин, він має можливість виконати завдання самостійно.

Поточне тестування оцінюється за критеріями правильності відповідей. Для підготовки до поточного оцінювання аспіранти можуть використати контрольні питання по дисципліні, наведені нижче.

Критерії оцінювання підсумкового екзамену:

Критерії оцінювання	Бали
Глибоке знання навчального матеріалу. Практичне завдання виконано повно, з глибоким обґрунтуванням. Можуть бути незначні неточності	20-18
Глибокий рівень знань в обсязі обов'язкового матеріалу. Практичне завдання виконано повно, з глибоким обґрунтуванням. Відповіді можуть містити певні неточності	17-15
Міцні знання матеріалу, що вивчається, та його практичного застосування. Відповіді можуть бути не повними, з незначними помилками	14-12
Знання основних фундаментальних положень. Відповіді містять деякі помилки.	9-11
Знання основних фундаментальних положень матеріалу. Незнання окремих (непринципових) питань з матеріалу дисципліни	6-8
Знання та вміння фрагментарні, слабкі	3-5

Аспіранти мають можливість підготуватись до екзамену по контрольним питанням до дисципліни та практичним завданням підсумкового контролю.

КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ З ДИСЦИПЛІНИ:

1. Охарактеризуйте поняття «педагогічна майстерність».
2. Опишіть особливості розвитку педмайстерності в Древній Греції: позиції Сократа, Платона, Аристотеля.
3. Охарактеризуйте критерії педагогічної майстерності: гуманість, педагогічна доцільність, творчість, оригінальність.
4. Опишіть особливості розвитку педмайстерності в в XVI-XIX столітті: позиції Дж. Локка, Я.Коменського та К.Ушинського.
5. Охарактеризуйте критерії педагогічної майстерності викладача вузу: мотивація навчання, артистизм, імпровізація, режисура.
6. Опишіть особливості розвитку педмайстерності в XVIII-XIX столітті: позиції Г.Пенталоцці, Й.Гербарта, А.Дистервейга, Г.Сковороди.
7. Охарактеризуйте педагогічні уміння майстерності викладача ЗВО: гностичні знання, проєктивні, конструктивні, комунікативні, організаційні та креативні вміння.
8. Прокоментуйте місце педмайстерності в законодавчих документах МОН України.
9. Охарактеризуйте форму театральньо-естетичної діяльності викладача вузу - технологію ТРІЗ.
10. Опишіть складові педагогічної майстерності.
11. Охарактеризуйте типологію педагогічних позицій М.Талена.
12. Охарактеризуйте елементи педагогічної майстерності.
13. Охарактеризуйте компоненти міжособистої комунікації педмайстерності викладача вузу: атракцію, рефлексію, емпатію.
14. Опишіть формування педагогічної майстерності на основі виховної концепції І.Зязюна.

15. Охарактеризуйте елементи педагогічної майстерності І.Зязюна.
16. Опишіть формування педагогічної майстерності на основі новаторських ідей виховання А.Макаренка.
17. Опишіть формування педагогічної майстерності молодих викладачів на основі новаторських ідей К.Ушинського
18. Охарактеризуйте удосконалення педагогічної майстерності за Р.Піоновою.
19. Охарактеризуйте удосконалення педагогічної майстерності викладача вищого закладу освіти на принципах В.Гриньової.
20. Опишіть педагогічні інноваційні технології як засіб підвищення професійної компетентності викладача науково-педагогічного працівника вищої школи.

Перелік контрольних практичних завдань для екзамену:

1. Практичне завдання

Розгляньте запропоновану ситуацію та прокоментуйте її вирішення з позиції педагогічної майстерності.

Ситуація: Заняття проводить молодий викладач. Через п'ять хвилин з гуркотом розкриваються двері і, нахабно крикнувши «можна ввійти», на порозі зупиняються троє студентів. Викладач просить їх вийти і увійти до аудиторії як слід. Студенти виходять у коридор. Через хвилину двері відкриваються знову і вони вже заповзають до аудиторії. Сформулюйте виховну проблему і запропонуйте варіант її вирішення з точки зору педагогічної майстерності.

2. Практичне завдання

Розгляньте запропоновану ситуацію та прокоментуйте її вирішення з позиції педагогічної майстерності.

Ситуація: Будучи ще молодим викладачем, одного разу я не стримався і почав обурено кричати на студента, який справді був переді мною винний. Слухав він мене, а потім так собі спокійно запитав: — Чого ти репетуєш? Я зупинився, вражений. Група затихла. Нечувана зухвалість — сказати викладачу «ти»! Що буде? Дайте своє педагогічне прогнозування подальших

подій. Опишіть можливі варіанти педагогічних дій викладача та їхні наслідки.

3. Практичне завдання

Розгляньте запропоновану ситуацію та прокоментуйте її вирішення з позиції педагогічної майстерності.

Ситуація: До аудиторії прийшла нова викладачка. Коли вона увійшла до аудиторії, кілька здобувачів на задніх партах демонстративно сиділи, напевне, чекаючи, доки викладачка зробить їм зауваження. Як варто діяти викладачу в цій ситуації? Аргументуйте свою відповідь.

4. Практичне завдання

Розгляньте запропоновану ситуацію та прокоментуйте її вирішення з позиції педагогічної майстерності.

Ситуація: Вам запропонували спробувати свої педагогічні здібності куратора у «важкій» групі з метою збагачення свого педагогічного досвіду. Приймаючи цю групу, Ви відразу виявили свою професійну невідповідність. Хоча явних ексцесів не було, в аудиторії постійно стояв приглушений шум. Здобувачі відверто Вас ігнорували, їм було байдуже, чи Ви є в приміщенні, чи відсутні, щось розповідаєте чи мовчите. Вони, не звертаючи на вас ніякої уваги, продовжували теревені. Привернути увагу до своєї персони Ви змогли хіба тільки лементом. Що зробили б Ви на місці викладача?

5. Практичне завдання

Розгляньте запропоновану ситуацію та прокоментуйте її вирішення з позиції педагогічної майстерності.

Ситуація: Коли Дмитро навчався в закладі вищої освіти (ЗВО), його знання з анатомії були посередніми, та й поведінка була не завжди відмінною. На одному з занять з педагогічної психології викладачка зробила йому зауваження. Вона іронічно сказала: «Може, ти вестимеш заняття?». Дмитро їй у тон відповів: «Давайте». Викладачка доручила йому підготуватися провести заняття з заданої теми. Дмитро ґрунтовно готувався. На наступне заняття він вийшов до дошки, а викладачка сіла на його місце. Дмитро взяв указку і під посмішки групи почав пояснювати новий матеріал. Поступово сміх припинився, і всі здобувачі почали уважно його слухати. За заняття викладачка поставила йому «відмінно», а здобувачі сказали: «Ну, ти даєш!»

Дивись, із тебе викладач, а то і ректор вийде». На яких педагогічних і психологічних основах будувала свої дії викладачка?

6. Практичне завдання

Розгляньте запропоновану ситуацію та прокоментуйте її вирішення з позиції педагогічної майстерності.

Ситуація: Куратор групи студенту дав громадське доручення, яке він виконав так добре, що педагоги замилювалися юнаком. Директор інституту вирішив оголосити батькам студента подяку за гарне виховання сина і з цією метою запросив батька до університету. Але той чомусь не прийшов. А наступного дня зателефонував і перепросив: «Я був зайнятий терміновою роботою, але Ви не хвилюйтесь, я його уже наказав. Я відразу зрозумів, що він щось накоїв». У чому Ви бачите причину того, що трапилося? Проаналізуйте ситуацію.

7. Практичне завдання

Розгляньте запропоновану ситуацію та прокоментуйте її вирішення з позиції педагогічної майстерності.

Ситуація: Молода викладачка замінила іншу, більш досвідчену, яку здобувачі дуже любили. Першого ж дня роботи один із здобувачів заявив їй відверто і вороже: «Ви нам не потрібні, ми хочемо нашу колишню викладачку». Як викладачці слід поводитися, щоб уникнути конфлікту? Оберіть свій варіант поведінки у цій педагогічній ситуації.

8. Практичне завдання

Розгляньте запропоновану ситуацію та прокоментуйте її вирішення з позиції педагогічної майстерності.

Ситуація: Здобувач прийшов в університет після хвороби. Він трохи відвикнув від занять, нерішуче входить до аудиторії. Викладачка радісно привітала його: «Студенти, зверніть увагу, Коля прийшов. Ну, як твоє здоров'я, Колю? Не болить нога? Добре. Тепер ходи обережно». Потім, звертаючись до студентів, запитала: «Студенти, куди ж ми посадимо Колю? Давайте виберемо йому найкраще місце». Студенти один поперед одного стали пропонувати юнакові місце поруч із собою. Коля стояв сяючий, радісний... Людяність, теплота зустрічі підбадьорили його. Був і інший варіант зустрічі учня в подібній ситуації, при якій викладачка обмежилася тим, що суворо запитала: «Довідку приніс? Поклади на стіл!». Проаналізуйте дві ситуації і на основі своїх психолого-педагогічних знань спрогнозуйте, як

будуть складатися стосунки між викладачкою та студентом у першому і в другому випадку?

9. Практичне завдання

Розгляньте запропоновану ситуацію та прокоментуйте її вирішення з позиції педагогічної майстерності.

Ситуація: Працюючи, куратор помітила, що в студентів регулярно зникають особисті речі. Це, зрозуміло, викликало тривогу. У групі — нервові реакції, підозрілість і скарги. Хто винен у зникненні речей? Я, викладач, повинна була припинити крадіжки. Як це зробити? Проаналізуйте поведінку викладачки. Що б Ви зробили на її місці у даному випадку? Запропонуйте свій варіант розв'язання педагогічної задачі.

10. Практичне завдання

Розгляньте запропоновану ситуацію та прокоментуйте її вирішення з позиції педагогічної майстерності.

Ситуація: Студент першого курсу за короткий час отримав дві незадовільні оцінки підряд. Викладач вищої математики вирішив його запитати ще раз. Студент і цього разу відповідає незадовільно. Викладач гнівно кричить студентові: «Не бачити тобі другого курсу як своїх вух!». Які почуття оволоділи студентом? Як це може позначитися на взаєминах студентів? Досяг успіху чи зазнав поразки викладач у цій педагогічній ситуації? Надайте аргументоване обґрунтування своєї відповіді.

Матеріали для підготовки:

Основна література

1. Золотухіна С. Т., Кін О.М., Ткачова Н.О. Педагогічна майстерність викладача вищої школи : метод. рек. до семінар.-практ. занять з навч. дисципліни для здобувачів освіт. ступеня «Доктор філософії» / С. Т. Золотухіна, О. М. Кін, Н. О.Ткачова ; Харків. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди. –Харків : ХНПУ, 2019. 50 с.
2. Стинська В. В. Методика викладання у вищій школі : навч. посіб. Івано–Франківськ, 2022. 180 с.
3. Кулик І.В. Педагогіка вищої школи та педагогічна майстерність викладача: методичні рекомендації. Івано-Франківськ: НАІР, 2021. 66 с.
4. Гура Т.В. Формування особистості інженера-лідера в аспекті педагогічних ідей В. Сухомлинського / Т.В.Гура // Вісник Національного університету

«ХП». Серія:Актуальні проблеми розвитку українського суспільства: зб. Наук. пр. / Нац. техн. ун-т «Харків. політехн. ін.-т». Х.: НТУ «ХП». 2019. №1. 2019. С. 27-32.

4. Гура Т.В. Харизматичність як невід’ємна складова лідера-педагога / Серeda А.П. // Україна і світ: гуманітарно-технічна еліта та соціальний прогрес: Матеріали міжнар. наук.-теор. конференції студ. та аспір. 14–15 квітня 2021 року: Харків: НТУ «ХП», 2021. С. 214-217 .

Додаткова література

5.Дерев'янюк Т. В., Звягольська І. М., Полянська В. П. Педагогічна майстерність лектора у вищій школі. Актуальні питання лінгвістики, професійної лінгводидактики, психології і педагогіки вищої школи: матеріали VIII Міжнародної науково-практичної конференції (22-24 листопада 2023р.). Полтава, 2023. С. 103-106.

6.Закон України №1060 "Про освіту".URL:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1060-12#Text> (дата звернення: 05.05.2024)

7.Закон України №2984 «Про вищу освіту» ".URL:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2984-14#Text> (дата звернення: 06.05.2024)

8.Історико-педагогічний альманах. Випуск 3. Реалізація педагогічних ідей К.Д. Ушинського в освіті сьогодення: збірн. наук. праць молодих дослідн. / за ред. О.Є. Антонової, В.В. Павленко. URL:<http://eprints.zu.edu.ua/20366>. (дата звернення: 06.06.2024).

9.Козак, Я. В. Педагогічна майстерність викладача ЗВО: психолого-педагогічний контекст / Я. В. Козак, І. О. Корнієнко // Наука майбутнього : збірник наукових праць студентів, аспірантів та молодих вчених / гол. ред. В.В. Гоблик. - Мукачєво : РВВ МДУ, 2022. Випуск 2(10). -С. 84-89.

10.Клочек Г.Д. Константи Василя Сухомлинського [Текст]: статті / Г.Д.Клочек. URL:<https://www.cuspu.edu.ua/ua/osobysti-storinky-tablohy/klochek/3241-konstanty-vasylia-sukhomlynskoho>. (дата звернення: 26.05.2024)

11.Педагогічна майстерність викладача вищого навчального закладу. URL: <https://studfile.net/preview/9778880/page:4>(дата звернення: 06.07.2024)

18.Хома Т. В. Активні методи навчання в педагогіці вищої школи // Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах: зб. пр.наук. / [редкол.: А. В.Сущенко (голов.ред.) та ін.] Запоріжжя: КПУ, 2020. Вип. 69. 196 с. Т.3. С. 149-152.

19.Teaching as a clinical practice profession: Implications for teacher preparation and state policy. New York: New York Comprehensive Center for Teacher Quality. Baumert, J., Kunter, M., Blum, W., Brunner, M., Voss, T., Jordan, A., Klusmann, U., et al.

URL:<https://eric.ed.gov/?id=ED543819>(дата звернення: 20.06.2024)

20. Quality, appropriateness, incentive, and time: A model of instructional effectiveness. Voss, T., Kunter, M., & Baumert, J. *веб-сайт. URL: <https://www.semanticscholar.org/paper/Quality>. (дата звернення: 06.07.2024).*

Інформаційні ресурси

1. <https://zakon.rada.gov.ua>
2. <http://library.kpi.kharkov.ua/uk>
3. <https://repository.kpi.kharkov.ua/home>
4. <https://lib.iitta.gov.ua/>